

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ НОВОЇ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ ДО 2035 РОКУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація. В роботі розкрито сутність Нової енергетичної стратегії України до 2035 року. Досліджено основні етапи, принципи та цілі даного документу.

Ключові слова: енергетична стратегія, енергозбереження, державна програма.

Summary. The essence of the New Energy Strategy of Ukraine until 2035 is revealed in the paper. The main stages, principles and purposes of this document are investigated.

Keywords: energy strategy, energy saving, state program.

Вступ

На сьогодні відбуваються зміни у формуванні енергетичної політики держави. У всьому світі здійснюють перехід до нової моделі функціонування енергетичного сектору, в якій мінімізується домінування одного з видів виробництва енергії або шляхів і джерел постачання палива, від старої моделі енергетичного сектору, в якому переважали викопне паливо, неефективні мережі, недосконала конкуренція на ринках електроенергії, палива, природного газу. У новій моделі функціонування енергетичного сектору віддається велика перевага використанню енергії з альтернативних джерел та підвищенню енергоефективності. Ще одним із пріоритетів розвитку енергетики є впровадження заходів щодо адаптації до зміни клімату та можливого запобігання цих змін.

Метою даної роботи є дослідження основних положень нової енергетичної стратегії України до 2035 року.

Результати дослідження

За даними Державної служби статистики України, у 2015 р., структура ЗППЕ (загальне первинне постачання енергії) характеризувалася високою часткою природного газу (28,9%, 26 млн т н.е.); частка атомної енергетики становила 25,5% (23 млн т н.е.); вугілля – 30% (27 млн т н.е.); сирої нафти та нафтопродуктів – 11,6% (10,5 млн т н.е.); біомаси (біомаса, паливо та відходи) – 2,2% (2 млн т н.е.); ГЕС – 1,1% (1 млн т н.е.); термальної енергії (термальна енергія доквілля та скидні ресурси техногенного походження) – 0,6% (0,5 млн т н.е.) та ВЕС і СЕС разом – 0,1% (0,1 млн т н.е.). Сумарна частка всіх ВДЕ становила 3,6 млн т н.е., або лише 4%.

З огляду на обмеженість природних ресурсів в Україні, у 2015 р. показник імпортозалежності становив, з урахуванням постачання ядерного палива, 51,6%, що становить ризик для енергетичної безпеки. Питання зменшення імпортозалежності – один із ключових пріоритетів країни. В 2017 році було затверджено «Нову Енергетичну стратегію України до 2035 року: безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» - це документ, який окреслює стратегічні орієнтири розвитку паливно-енергетичного комплексу України на період до 2035 р. Відповідно дод НЕС, прогнозується, що частка імпорتنних компонентів у ЗППЕ знизиться до менше ніж 50% вже до 2020 р. та до менше ніж 33% у 2025-2035 рр., зокрема, завдяки розвитку ВДЕ; збільшенню власного видобутку природного газу; енергозбереженню та підвищенню енергоефективності з дотриманням високих екологічних стандартів. [1]

В Україні і раніше існували подібні планові стратегічні документи, а саме «Комплексна державна програма енергозбереження» та «Енергетична стратегія України на період до 2030 року», проте вони неодноразово оновлювались. Оскільки виявились далекими від життя, адже відсоток їх виконання був абсолютно незадовільним.

Цілями цієї стратегії було: створення умов для постійного та якісного задоволення попиту на енергетичні продукти; визначення шляхів і створення умов для безпечного, надійного та

сталого функціонування енергетики та її максимально ефективного розвитку; забезпечення енергетичної безпеки держави; зменшення техногенного навантаження на довкілля та забезпечення цивільного захисту у сфері техногенної безпеки ПЕК; зниження питомих витрат у виробництві та використанні енергопродуктів за рахунок раціонального їх споживання, впровадження енергозберігаючих технологій та обладнання, раціоналізації структури суспільного виробництва і зниження питомої ваги енергоємних технологій; інтеграція Об'єднаної енергосистеми України до європейської енергосистеми з послідовним збільшенням експорту електроенергії, зміцнення позицій України як транзитної держави нафти і газу. [2] Дану стратегію було втілено приблизно на 30%, адже не було вжито необхідної кількості заходів для реалізації цього документу.

Хочеться сподіватись, що нова енергетична стратегія України до 2035 року більш якісна, і з одного боку окреслює чіткі цілі, до яких має прийти країна в енергетичному секторі, з іншого - реалістична. Її метою є зниження енергоємності економіки, збільшення вітчизняного виробництва, яке в свою чергу сприятиме підвищенню енергетичної, економічної та екологічної безпеки, це дозволить створити міцну основу для сталого енергетичного майбутнього України та призведе до оптимізації енергетичного балансу. Інноваційному розвитку економіки, підвищенню рівня зайнятості населення, науково-освітнього потенціалу, зниженню залежності від імпорту ресурсів також сприятиме використання вітчизняних науково-технічних і технологічних досягнень із максимальним залученням місцевої складової.

Нова енергетична стратегія України містить три основних етапи, результатом яких має бути зниження енергоємності ВВП до 2035 року порівняно з поточним значенням більше, ніж вдвічі (з 0,28 т н.е./тис. дол. США в 2015р до 0,13 (за ПКС) в 2035р.).

Перший етап «Реформування енергетичного сектору». Строк втілення етапу до 2020 року. У зазначений термін передбачається завершення імплементації Третього енергетичного пакета, що дозволить створити повноцінні ринки природного газу та електроенергії відповідно до енергетичного законодавства ЄС. Також планується завершити інституційну інтеграцію України до ENTSO-G, виконати більшу частину заходів з інтеграції ОЕС України ENTSO-E. Реформування енергетичних компаній відповідно до зобов'язань України у межах Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, збільшення видобутку газу, зниження енергоємності ВВП та подальший розвиток ВДЕ – ось ключові завдання реалізації НЕС на цьому етапі. Буде створено ринок вугільної продукції. У сфері охорони довкілля має бути забезпечено дотримання високих екологічних норм виробництва, транспортування, трансформації та споживання енергії.

Другий етап «Оптимізація та інноваційний розвиток енергетичної інфраструктури (до 2025 р.)» На цьому етапі має відбутися: інтеграція української енергосистеми із зоною континентальної Європи ENTSO-E в режимі експлуатації; повна інтеграція у європейську систему транспортування газу ENTSO-G, подальше поглиблення кооперації з країнами Центральної Європи з метою підвищення надійності поставок енергоносіїв; реалізація інвестиційних проектів у рамках Національного плану скорочення викидів; формування місцевих систем теплопостачання на основі економічно обґрунтованого врахування потенціалу місцевих видів палива, логістики постачання, регіональної та загальнодержавної енергетичної інфраструктури; підвищення ефективності діючих систем централізованого теплопостачання; залучення приватних інвестицій.

Третій етап «Забезпечення сталого розвитку (до 2035 р.)» НЕС спрямований на інноваційний розвиток енергетичного сектору й будівництво нової генерації. У сфері енергоефективності та охорони довкілля передбачається запровадження стандартів будівництва «пасивний дім», досягнення цільових показників скорочення викидів SO₂, NO_x та пилу згідно з Національним планом скорочення викидів та запровадження в Україні системи торгівлі викидами парникових газів. Перед газовим сектором стоять такі завдання: збільшення національного газовидобутку, зокрема нетрадиційного газу та видобутку на шельфі; адаптація потужностей ГТС в умовах розвитку загальноєвропейського ринку природного газу. [1]

На першому етапі очікується досягнути радикального прогресу у сфері ВДЕ через збільшення їх частки до 8% від загального первинного постачання енергії за рахунок проведення стабільної та прогнозованої політики у сфері стимулювання розвитку ВДЕ та у сфері залучення інвестицій, на другому етапі цей показник має зрости до 12%, к 2035 року частка ВДЕ має досягти 25%. Слід зазначити, що Україна як член Енергетичного співтовариства імплемтувала Директиву ЄС 2009/28/ЕС щодо просування відновлюваної енергетики і взяла на себе зобов'язання щодо введення обов'язкової частки відновлюваної енергії у структурі загального споживання в 2020 році на рівні 11% [3].

Висновки

Нова енергетична стратегія України до 2035 року має шанси для максимального втілення її в життя за умови забезпечення дієвих інструментів стимулювання потрібних процесів, особливо тих, що пов'язані з інвестуванням в енергозбереження. В експертному середовищі навіть зустрічається думка, що стратегія недостатньо повно врахувала всі можливості використання ВДЕ, і цілі стратегії мали б бути більш амбітними, зокрема щодо використання потенціалу ВДЕ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Енергетична стратегія України до 2035 року: «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» Схвалена розпорядженням КМУ від 18 серпня 2017 р. № 605-р. - Режим доступу: <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245213112>.
2. Енергетична стратегія України на період до 2030 року / Схвалена розпорядженням КМУ від 15 березня 2006 р. № 145. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/145-2006-p>
3. Мухубенменні. Якою має бути нова Енергетична стратегія України? / Бенменні Мухубенменні. *ЭСКО. Энергетический сервис*. – 2015. - № 3-4. – Режим доступу: http://journal.esco.co.ua/esco/2015_3_4/log/art19.html

Гурська Аліна Олександрівна – студент групи БМ-17м, факультет будівництва, теплоенергетики та газопостачання, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: alinagurskaya95@gmail.com

Науковий керівник: **Сердюк Тетяна Василівна** – канд. екон. наук, доцент кафедри будівництва, міського господарства і архітектури, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: serdyuktanya@gmail.com

Gurskaya Alina O. - student of group BM-17m, faculty of heat and power engineering and gas supply, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia

Supervisor: **Tatiana V. Serdyuk**-PhD, assistant of professor. Department of construction, urban and architecture. Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.